

Agenda & Verslag

FORUM STANDAARDISATIE 16 december 2014

Vergaderdatum en -tijd	Dinsdag 16 december 2014 Deel 1 van 16.00-17.45 uur Deel 2 van 18.30 - 21.30 uur
Vergaderplaats	New Babylon Meeting Center Zaal 4.4 Anna van Buerenplein 29 2595 DA Den Haag

Aanwezig

Forum Standaardisatie: Nico Westpalm van Hoorn (voorzitter)

Guus Bronkhorst (BZK/ DGOBR), Bruun Feijen (FIN/ DG Belastingdienst), Cor Franke (Franke Interim Management, vanaf punt 5), Rachid Guarnaoui (BZK, plaatsvervanger voor voor Wim Sijstermans), Gerard Hartsink (bancaire sector), Gé Linssen (EZ/ Directie Regeldruk en ICT-beleid), Steven Luitjens (Logius, vanaf halverwege deel 2), Arianne de Man (IPO), Nico Romijn (KING), Simon Spoomaker (logistieke sector), Marcel Reuvers (Geonovum)

Gastsprekers: Michael van Bekkum (TNO) en Michiel Steltman (Dutch Hosting Provider Association)

Bureau Forum Standaardisatie: Marijke Abrahamse (internationaal), Désirée Castillo Gosker (secretaris/verslag), Bart Knubben (open standaarden/ adoptie), Ludwig Oberendorff (hoofd BFS), Marijke Salters (voorzieningen), Lancelot Schellevis (open standaarden/ lijsten), Maarten van der Veen (open standaarden/adoptie)

Afwezig

Erwin Bleumink (Surfnet), Joop van Lunteren (HEC/ adviseur Forum Standaardisatie), David de Nood (VNO-NCW MKB Nederland), Piet Ribbers (Universiteit Tilburg), Bert Uffen (BKWI)

Agenda en verslag**Deel 1: reguliere vergadering**

Nr. 01	Opening & agenda	Nico Westpalm van Hoorn	16.00 uur
	<p>Overzicht vergaderdata 2015: 25 februari, 22 april, 10 juni, 23 september, 28 oktober en 16 december.</p> <p>Telkens op de woensdagochtend van 9.30 tot 12.30 uur</p> <ul style="list-style-type: none"> • FS 141216.1A Agenda • FS 141216.1B Concept agenda Forumvergadering 25 februari 2015 		
<i>Ter kennisname</i>			

De voorzitter opent de vergadering, stelt vast wie aan- en afwezig is en heet Michiel Stelman welkom, directeur van de Dutch Hosting Provider Association. Hij zal straks een presentatie geven.

De voorzitter staat kort stil bij het vertrek van Joris Gresnigt, zes en een half jaar medewerker van het Bureau Forum Standaardisatie. Joris heeft gewerkt aan de procedure voor de lijsten van open standaarden en heeft deze succesvol ingebracht in Europa. De voorzitter bedankt hem en wenst hem succes met zijn volgende stappen in zijn loopbaan, onder meer als docent aan de Haagse Hogeschool.

Marcel Reuvers koppelt terug hoe Geonovum het behalen van de status 'uitstekend beheer' ervaren heeft. Het proces heeft veel tijd en inspanning gekost maar het was de moeite waard om op deze manier de organisatie door te lichten. Dank aan het Bureau Forum Standaardisatie voor de begeleiding en de nuttige feedback.

De suggestie komt naar voren om van BOMOS een internationale standaard te maken. Marijke Salters komt hier in een volgende vergadering op terug.

Tot slot kort aandacht voor de nieuwe vergaderdata van het Forum in 2015. Ze zijn voortaan op woensdagochtenden en de locatie blijft New Babylon Meeting Center.

Nr. 02	Forum en Nationaal Beraad	Nico Westpalm van Hoorn	10 min tot 16.10 uur
Bijlagen	<ul style="list-style-type: none"> • FS 141216.2A Concept verslag Forumvergadering 28 oktober 2014 • FS 141216.2B Schema's GDI, FS en Regieraden <p><u>Terugkoppeling Nationaal Beraad d.d. 9 december 2014</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ○ NB 141209.01 Agenda Nationaal Beraad ○ NB 141209.06.01 Oplegger voorstel opname standaarden ○ NB 141209.06.01 Notitie voorstel opname standaarden ○ NB 141209.06.02 Oplegger toetsing van generieke voorzieningen ○ NB 141209.06.02 Notitie toetsing van generieke voorzieningen 		
<i>2A Ter besluitvorming, 2B en stukken Nationaal Beraad ter kennisname</i>			

- **2A. Concept verslag Forumvergadering 28 oktober 2014**
Wordt zonder opmerkingen vast gesteld.

- **2B. Schema's GDI en Regieraden**
Ludwig Oberendorff ligt de schema's toe met daarin opgenomen de overlegorganen van de Digicommissaris en het Forum Standaardisatie. Er is in het verleden overwogen om het Forum Standaardisatie te laten

opgaan in de regieraad Interconnectiviteit maar dit is inmiddels een gepasseerd station. De onafhankelijkheid en de publiek/ private samenstelling van het Forum en de procedure voor open standaarden hebben in de loop der jaren een gezaghebbende status en positie opgebouwd. Dit wordt in het veld gezien en gewaardeerd. Het Forum zal daarom naast de regieraden van het Nationaal Beraad bestaan en met hen samenwerken om de adoptie van open standaarden verder te brengen. Het Forum zal verder gaan met het verlenen van de status *verplicht overheidsbreed gebruik* onder het 'pas toe of leg uit'-regime. Het Nationaal Beraad en de regieraden zullen gelet op hun samenstelling bij uitstek in de positie zijn om voor doorzettingsmacht te zorgen. In dit kader wordt nog opgemerkt dat het Nationaal Beraad niet vergadert met vervangers. Voor de beoogde doorzettingsmacht is dat een voordeel.

De voorzitter vat de discussie als volgt samen: enerzijds zal er meer afstemming plaatsvinden door samenwerking met de regieraden anderzijds is de zelfstandige rol van het Forum toegenomen.

- **Stukken Nationaal Beraad d.d. 9 december 2014**

De stukken worden zonder verdere discussie ter kennisname aangenomen. De stukken van het Nationaal Beraad over standaardisatie blijven een vast agendapunt van het Forum ter kennisname.

Nr. 03	Pleio	Guus Bronkhorst	10 min tot 16.20
Bijlagen	<ul style="list-style-type: none"> • FS 141216.3 Oplegnotitie Pleio • FS 141216.3A Analyse Pleio 		
<i>Ter discussie</i>			

Vlak voor deze vergadering heeft een bijeenkomst over Pleio plaatsgevonden in de zaal hiernaast. Daar werden niet zozeer de aanbevelingen uit het onderzoek onderwerp besproken maar vooral de gewenste toekomst voor Pleio. Waar willen we met Pleio heen? Pleio voorziet in een behoefte. Er zijn circa 94.000 gebruikers, grotendeels binnen de overheid, die het platform op verschillende samenwerkingsmanieren gebruiken. Een mooi voorbeeld is de gemeente Haarlem die het gebruikt als intranet. Pleio is enthousiast gestart en heeft veel mogelijkheden. De opstartfase is echter voorbij en het gebrek aan financiering en aansturing begint te knellen. Ook bestuurlijk draagvlak vormt een probleem.

Het Forum discussieert kort over het gebrek aan BIR compliancy van Pleio. En zo zijn er meer eisen waaraan Pleio niet een-twee-drie kan voldoen maar op termijn wellicht wel. Het moet gebruikers duidelijk zijn waar Pleio wel geschikt voor is (namelijk open en informele samenwerking) en waarvoor niet (delen van vertrouwelijke gegevens, BIR)

Om bestuurlijk draagvlak te creëren zal een werkgroep worden opgezet. De deelnemers aan de werkgroep moeten over enige invloed beschikken op bestuurlijk niveau. De sponsors Pleio in het Forum zullen zich inzetten voor het aanleveren van kandidaten voor deze werkgroep. Guus Bronkhorst doet een oproep aan de overige Forumleden om hetzelfde te doen. Deze werkgroep zal zich dan vervolgens over de aanbevelingen van het rapport buigen.

Met de voortzetting van de steun aan Pleio in deze 'governance werkgroep' eindigt formeel de opdracht van het Forum ten aanzien van Pleio.

Nr. 04	Audit/ certificeringsdruk in de private sector	Michiel Steltman Directeur Dutch Hosting Provider Association (DHPA)	20 min tot 16.40
<i>Presentatie</i>			

Michiel Steltman start zijn presentatie met het ontstaan van de Dutch Hosting Provider Association, een samenwerking van marktleidende hosting- en cloud providers en marktleidende leveranciers. De organisatie telt nu circa 30 bedrijven en is in korte tijd sterk gegroeid en zelfbewuster geworden. Als websites het immers niet doen, kunnen allerlei processen plat komen liggen. Denk bijvoorbeeld aan websites waar notaristransacties plaats vinden, schademeldingen gedaan worden of waarop nieuws gepubliceerd wordt. Het maatschappelijk belang van websites is groot geworden.

De DHPA maakt onderscheid in providers van websites die diensten leveren en providers die op hun beurt het leveren van die diensten mogelijk maken (onder de motorkap). DHPA hecht aan dit onderscheid omdat het verdienmodel van de twee soorten providers wezenlijk van elkaar verschilt.

In zijn presentatie maakt Michiel Steltman melding van onderzoeken uit 2013 en 2014 die Deloitte samen met onderzoekspartners DHPA AMS-IX, ECP, Rabobank heeft uitgevoerd naar het economisch belang van de Nederlandse digitale infrastructuur. In deze rapporten wordt dit onder meer *the third mainport* genoemd. Kort gezegd heeft Nederland een uiterst gunstige positie in de digitale economie. Veel belangrijke internetorganisaties zijn in Nederland gevestigd, trekken elkaar aan en zijn onderling goed georganiseerd. Het is zaak hier goed op in te spelen. Zie meer hierover:

<http://www2.deloitte.com/nl/nl/pages/technology/articles/digitale-infrastructuur-in-nederland-de-derde-mainport.html>

DHPA heeft een landkaart gemaakt om de sector in kaart te brengen. Een volgende stap is om dit verder uit te werken en om standaarden hierin onder te brengen.

Over auditdruk het volgende: Het regie- en beheersmodel van de oude wereld werkt niet in online. Het project Veilig verbinden heeft als doel kwaliteitsnormen in de online wereld te laten landen. Vanmorgen is hiertoe een belangrijke stap gezet doordat de beslissing is gevallen samen te gaan werken met het project Keurmerk van EZ. Belangrijke vragen zijn: Hoe kunnen we audits en certificeringen hergebruiken, zodat een hoster niet voor elke webwinkel of dienst een aparte audit moet doorlopen? Wat moeten de baselinenormen zijn? Hoe gaan we om met de ISO normen?

De maatregelen van de ISO normen (waaronder ISEA 3402 die de herbruikbaarheid van audits regelt) zijn goed maar de aansluitbaarheid in de ketens vormt een probleem en daardoor werken ze deels. Een oplossing zou een uniform en breed toepasbaar normenkader kunnen zijn. Zou dit gerealiseerd kunnen worden? Michiel Steltman gelooft er in.

Over de toepassing van internetstandaarden worstelt ook de hostingsector met de keus tussen stok en de wortel. Waarom zouden providers software versneld afschrijven als de klant er niet om vraagt? Het belang van een overheid die vraagt om de relevante standaarden wordt hiermee benadrukt.

De voorzitter bedankt Michiel Steltman en hoopt de discussie in de toekomst met hem voort te zetten.

Nr. 05	Open standaarden, lijsten	Marcel Reuvers	15 minuten tot 16.55
Bijlagen	<ul style="list-style-type: none"> • FS 141216.5 Oplegnotitie • FS 141216.5A Intakeadvies DMARC 1.0 • FS 141216.5B Intakeadvies SKOS 1.0 • FS 141216.5C Intakeadvies Digikoppeling 3.0 • FS 141216.5D Intakeadvies OSI • FS 141216.5E Onderzoek NEN-ISO IEC 27001/2 		
<i>Ter besluitvorming 5A t/m D, ter kennisname 5E</i>			

- **5A. Intakeadviezen DMARC 1.0, SKOS 1.0 en Digikoppeling 3.0**

Het Forum stemt in met de adviezen om deze standaarden in procedure te nemen.

In de expertgroep van SKOS wordt de suggestie overgenomen om het Nationaal Archief te betrekken.

- **5D Intakeadvies OSI**

Het Forum stemt in met het advies om OSI *niet* in procedure te nemen en om het criterium *open source implementatiemogelijkheden* op te nemen in de procedure als zachte norm.

- **5E. Onderzoek NEN-ISO IEC 27001/2**

De voorzitter stelt de vraag aan de orde of het Forum iets kan doen met de toepasbaarheid van de NEN norm in ketens en de herbruikbaarheid van audits en certificeringen (mede gelet op de eerdere presentatie van Michiel Steltman? Er is in toenemende mate aandacht voor de context van een organisatie in ketens/ netwerken, ook in de maak van de nieuwe versie. Michiel Steltman zal uitgenodigd worden voor de expertgroep hiervoor.

Nr. 06	Open standaarden, adoptie	Marcel Reuvers	15 minuten tot 17.25
Bijlagen	Filmpje over beveiligingsstandaarden <ul style="list-style-type: none"> • FS 141216.6 Notitie 		
<i>Beslispunt: rol Forum m.b.t. informatiebeveiliging</i>			
<i>Discussiepunten: Voorlopige resultaten onderzoek efacturen (agendapunt 7) en adoptiestrategie (punt agendapunt 11)</i>			

Filmpje beveiligingsstandaarden

In april 2015 zal een conferentie plaatsvinden over beveiligingsstandaarden op ministersniveau, georganiseerd door BuZa: Global Forum on Cyber Expertise. Het platform internetstandaarden, (waar het Forum bij betrokken is) zal hier een track verzorgen. Hier zal ook het filmpje getoond worden in het Engels. Het filmpje is ook te vinden op: <https://www.youtube.com/watch?v=46JvLel0zes>

- **Uitvoeren onderzoek informatiebeveiliging**

Forum Standaardisatie stemt in met:

1. De uitvoering van een 'samenhang-onderzoek' binnen het domein Informatiebeveiliging;
2. De oprichting van een stuurgroep die dit onderzoek begeleidt en die de agenda rondom Informatiebeveiliging nader bepaalt;
3. De versterking van het Forum met een nieuw lid dat ruime bestuurlijke en inhoudelijke praktijkervaring heeft met Informatiebeveiliging.

Nr 07	Presentatie onderzoek eFactureren	Michael van Bekkum TNO	15 minuten tot 17.10
<i>Presentatie</i>			

Michael van Bekkum presenteert de grote lijnen van het onderzoeksrapport. Aanleiding voor de opdracht was de opmerking van Floricode in het College Standaardisatie in 2013 dat het onwenselijk is dat er verschillende factuurstandaarden zijn. In de volgende Forumvergadering op 25 februari 2015 is het rapport beschikbaar. Micheal van Bekkum beveelt aan om de inzichten uit dit rapport te gebruiken om onder meer de werkgroep van EUSMEF te voeden.

In de discussie wordt de kwestie aangestipt die ook in de expertsessies naar voren is gekomen: bekijk het factureren niet geïsoleerd van de rest van het inkoop proces. Op 14 januari zal EZ een ronde tafel organiseren om efactureren een extra impuls te geven. Dit rapport helpt hierbij.

Nr. 08	Standaardisatiescan	Nico Westpalm van Hoorn	10 minuten tot 17.35
<i>Presentatie</i>			

Het idee achter het laten ontwikkelen van een standaardisatiescan was om het economisch nut van standaardisatie te onderzoeken en knelpunten met behulp van standaarden op te lossen voor (top) sectoren. Er is door TNO een instrument ontwikkeld dat licht is voor zover het een relatief kleine tijdsinspanning/investering vergt. De uitkomsten van de scan zijn bedoeld als een wenkend perspectief en blijven eigendom van de opdrachtgevende sector. De scan is flexibel aan te passen aan de situatie, bij voorbeeld wel of geen interviews. De tuinbouwsector is de eerste geweest die de scan heeft laten uitvoeren. Het onderzoek daar betreft echter maar een beperkt deelaspect: het beheer en de adoptie van een bestaande standaard. In de toekomst zal bekeken worden wat de waarde van het instrument is bij een bredere vraagstelling.

Nr. 09	Voortgang	Nico Westpalm van Hoorn	5 minuten tot 17.40
Bijlage	• FS 141216.9 Voortgangsnotitie		
<i>Ter kennisname</i>			

Geen discussie

	Rondvraag/wvttk	Nico Westpalm van Hoorn	10 minuten tot Tot 17.50
--	------------------------	----------------------------	-----------------------------

Het Forum stemt in met de voordracht van Michiel Steltman als lid van het Forum Standaardisatie.

Borrel tot circa 19.00 uur

De voorzitter staat kort stil bij de resultaten van 2014 en bedankt iedereen hiervoor.

Deel 2: Verdieping adoptie open standaarden

Nr. 10	Ervaringen SEPA en LEI standaard Legal Entity Identifier (internationaal bedrijfsnummer)	Gerard Hartsink, voorzitter GLEIF (Global LEI Foundation)	15 minuten
<i>Presentatie</i>			

LEI

In 2007/2008 heeft de G20 het probleem erkend dat het moeilijk is voor bedrijven en overheden om te weten wie wie is. Vooral op het internet. LEI beoogt dit probleem wereldwijd op te lossen. LEI is een code gebaseerd op de ISO 17442 standaard om juridische entiteiten vast te stellen. Wat een juridische entiteit is verschilt per land. Het gaat niet alleen over financiële transacties, al is het daar wel mee begonnen. Het is inmiddels een verplicht nummer voor de derivatenhandel. In Nederland is de uitvoering gemandateerd aan de Kamer van Koophandel. [De website van GLEIF](#) zal voor het eind van het jaar in de lucht zijn.

SEPA

Éen munteenheid, één bankrekeningnummer. Door de Europese verplichting is SEPA er uiteindelijk gekomen. Anders was het nooit gelukt. Er moest voor de invoering van SEPA het een en ander gebeuren, zowel aan de publieke als de private kant. Want technologie providers hadden geen belang en niemand wilde betalen, ook de overheid niet. Standaarden worden pas rendabel als je ze massaal implementeert, anders kosten ze alleen maar geld. De eerste wetgevingstranche had onder meer betrekking op de kaders voor betalingsinstellingen (per definitie geen banken) die bevoegdheid kregen om betaaldiensten aan te bieden aan consumenten en bedrijven zonder vergunning. Wel werden deze betaalinstanties werden onder toezicht gesteld, onder meer door de Nederlandse Bank. De volgende wetgevingslag (artikelen 58 en 59) die er aan komt zal inhouden dat *zonder contract met een bank*, betalingserviceproviders toegang kunnen verkrijgen tot de authenticatiemiddelen van de consument die hen daarvoor toestemming heeft verleend. Dat is risicovol, ook voor de eOverheid en Gerard vindt dit dan ook een onwenselijke ontwikkeling.

Nr. 11	Monitor open standaarden 2013, bottlenecks adoptie open standaarden	Bart Knubben	60 minuten
Bijlage	Zie agendapunt 6		
<i>Ter discussie</i>			

Het Forum discussieert naar aanleiding van een aantal stellingen over adoptie van open standaarden.

1. Leveranciers zijn de sleutel: *Het Forum moet zich meer richten op leveranciers met bijvoorbeeld een overheidsbrede softwarecatalogus of een nieuw Leveranciers Manifest Open Standaarden.*
 - Over het algemeen wordt te laat met leveranciers gepraat. Zie ze meer en vaker als partner.
 - Let wel op de aanbestedingsregels.
 - De softwarecatalogus van KING is inspirerend voor het Rijk. Er loopt een pilot naar dit voorbeeld.

- BZK is bezig met de instelling van categoriemanagers die zorgen voor een afname van 350 inkooppunten naar 20. De doelgroep wordt kleiner en zo beter te beïnvloeden.
 - Leveranciers leveren geen open standaarden als de overheid hier niet om vraagt. Hoe komt het dat de overheid er zo weinig om vraagt? Dit moet echt beter. De overheid heeft een enorme implementatiemacht. Je zou meer vraag moeten creëren.
 - Biedt leveranciers een podium om te laten zien dat ze open standaarden kunnen leveren.
 - Maak duidelijk hoe je vendor lock inn oplost.
 - In Londen hadden ze vendorlockinn doorbroken door ook met kleine leveranciers te gaan werken. Daar werd ook werkgelegenheid mee gecreëerd. Grote leveranciers werden hierdoor ook geprikkeld om beter hun best te doen.
2. 'Pas toe of leg uit' is te soft.
- De tijd van vrijblijvendheid is voorbij. Voor belangrijke standaarden moet onder meer een mogelijkheid komen om wettelijk te verplichten. Dit is ook een aanbeveling van de commissie Elias en past bij de overheidsambitie van Digitaal 2017.
 - Ja, maar hoe wordt de wetgeving gehandhaafd?
 - Bij SEPA heeft het gewerkt.
 - Betrek ICCIO bij wetgevingstrajecten.
 - De volgorde van het bestuurlijke verhaal zou moeten zijn: Wat wil je regelen met welke voorziening en welke standaard hoort daarbij? De focus komt zo eerder op de voorzieningen te liggen dan op de standaarden.
 - Over 'leg uit': Het Forum kan de uitleg waarom niet voor een open standaard is gekozen, publiceren op de website.
 - Naming & shaming en belonen kan een optie zijn.
3. Practice what you preach: Ieder Forumlid moet de voor zijn relevante standaarden ook toepassen binnen de eigen organisatie.
- Uiteraard. Geen discussie.
4. Digicommissaris is het adoptiekanon: Het Forum moet intensief optrekken met de Digicommissaris, het Nationaal beraad en de bijbehorende regieraden om de adoptie van standaarden verder te stimuleren.
- Ja!
 - INup houdt op, dus er moeten ook adoptieafspraken in het digiprogramma komen. De Digicommissaris onderschrijft het belang van standaarden voor de GDI nadrukkelijk.

Nr. 12	Tweede versie werkplan Forum 2015,	Nico Westpalm van Hoorn	20 minuten
Bijlagen	• FS 141216.12 Tweede versie concept Werkplan Forum Standaardisatie		
<i>Ter besluitvorming</i>			

Het werkplan 2015 wordt met een aantal laatste kleine wijzigingen definitief vastgesteld.

Nr. 13	Seminar woensdag 25 maart	Nico Westpalm van Hoorn	10 minuten tot
<i>Ter discussie</i>			

Het seminar biedt gelegenheid om de achterban van de Forumleden en andere geïnteresseerden nader te betrekken bij het werk van het Forum.

De voorzitter dankt iedereen voor zijn/ haar aanwezigheid en bijdrage en sluit de vergadering omstreeks 21.00 uur.

Actiepunten uit deze vergadering:

1. BOMOS internationale standaard? De mogelijkheden hiertoe worden verkend in samenwerking met het ISA project. Marijke Salters zal hier later in 2015 op terug komen.
2. Steltman wordt uitgenodigd voor de expertgroep rond ISO 27001/2
3. Agenderen rapport eFacturen in komende Forum vergadering

